

není právním nástupcem býv. rakouského státu, jak by býti musilo, aby mohl býti uznán práv z jeho povinností, o nichž má prvý soudce za to, že ho stihají zároveň s právy, které převzal. Jak dokazují dějiny převratu, nebyl Československý stát zřízen ani bývalým Rakouskem ani nějakým mezinárodním aktem mocností spojených a sdružených, nýbrž ustavil se sám od sebe, vzniknuv tím, že Československý národ provedl reokupaci svých nepominutelných historických práv, tedy originárně a nikoliv nějakou sukcessí nebo odvodem, načež mocnosti spojené a sdružené jej jako takový, z vlastní moci a vůle národa vzniklý uznaly, jak to vše potvrzeno jest v úvodě smlouvy mezi mocnostmi spojenými a sdruženými s jedné a Československem s druhé strany podepsané dne 10. září 1919 v Saint-Germain en Laye (čís. 508 sb. z. a n. z roku 1921). Proto také již ve vládním nařízení ze dne 4. června 1919, čís. 313 sb. z. a n., o působnosti finančních prokuratur bylo v §u 2 odmítnuto jakékoli právní nástupnictví Československého státu v jmění ať aktivní ať pasivní, a záležitosti býv. c. k. eráru, ač zastupování jeho finančním prokuraturám uloženo, a proto také zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 354 sb. z. a n., převzaty statky a majetek býv. Rakouska, ležící na území Čsl. státu, ale nikoli závazky a povinnosti, jak by býti musilo, kdyby šlo o skutečnou sukcessi. Žalobce nemá tedy nároku na Čsl. stát, i kdyby jej byl proti býv. Rakousku na krásně měl. Žaloba je tedy pro nedostatek pasivního oprávnění ke sporu bezdůvodná.

Čís. 4187.

Pokud jest poměr podsudího pokládati za poměr námezdní a nikoliv za poměr nájemní.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 911/24.)

Žalobě o vyklizení hostince procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Nejvyšší soud obnovil rozsudek prvního soudu.

Důvody:

Dovolatel vytýká jako základní omyl v právním posouzení věci odvolacím soudem (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), že odvolací soud pokládá za žalobní důvod okolnost, že žalovaný byl u žalobce podsudím a že tento poměr zanikl. Vycházejí s tohoto mylného stanoviska dospívá prý odvolací soud k nesprávnému závěru, že rozhodnutí sporu závisí na rozřešení otázky, zda smluvní poměr mezi stranami byl poměrem služebním. Správným však jest podle tvrzení dovolatelova, že jeho žaloba jest žalobou vlastnickou, neboť žalobním důvodem jest prý jeho vlastnické právo k hostinci a okolnost, že žalovaný ho bez jakéhokoliv právního důvodu vylučuje z užívání hostince. V tomto bodě nelze dovolateli přisvědčiti. Jest sice pravda, že žalobce se domáhá vyklizení hostince jako jeho vlastník. Zároveň však tvrdí, že mezi ním a žalovaným byl smluvní poměr, na základě něhož žalovaný hostince užíval, že však poměr ten

zanikl. Tím žalobce připouští, že žalovaný neujal se držby hostince — držby v nejširším slova smyslu — bezprávně, nýbrž na základě smlouvy. Nejde tu tedy o vlastnickou žalobu dle §u 366 obč. zák. K uplatnění nároku na vyklizení hostince jest proto potřebí, by žalobce dokázal, že zaniklo právo žalovaného, hostinec držeti. V tomto případě není sporno ani vlastnictví žalobcovo, ani držba žalovaného. Jest jenom sporno, zda zanikl právní poměr mezi nimi ze smlouvy, zda tedy žalovaný drží hostinec nyní bez právního důvodu. To má žalobce dokázati; tvrdí, že smluvní poměr mezi nimi byl poměrem služebním a že zanikl výpovědí. Žalovaný naproti tomu tvrdí, že to byl poměr pachtovní a že nezanikl. Odvolací soud uznal, že mezi stranami nebylo služebního poměru a zamítl proto žalobu o vyklizení hostince, leč neprávem. Sporný právní poměr založen byl roku 1912. Pro jeho právní posouzení platí předpisy §§ 1151 a násl. obč. zák. v původním doslovu. Jest tedy nutno dokázati, že se žalovaný zavázal žalobci ke službě za mzdu. Tento důkaz žalobce s úspěchem provedl. Soud prvé stolice zjistil a zjištění to nedoznalo v odvolacím řízení změny, že při jednání mezi stranami o převzetí hostince žalobce výslovně zdůraznil, že žalovaný bude v tomto hostinci je n o m p o d s u d í m, že žalovaný prohlásil, že to přijímá a že v souvislosti s tím žalobce prohlásil, že žalovaný musí být p ř i h l á š e n u n e m o c e n s k é p o k l a d n y, k čemuž žalovaný svolil. Dále zjistil první soud, že žalovaný nebyl politickému úřadu ohlášen ani jako pachtěť, ani jako náměstek majitele hostinské živnosti, že byl v době od 1. května 1912 do 30. října 1916 skutečně přihlášen jako podsudí u nemocenské pokladny a že jest od 1. ledna 1919 u této pokladny opět přihlášen (v mezidobí, kdy nebyl přihlášen, konal vojenskou službu), že na počátku smluvního poměru objednával pivo prostřednictvím žalobce, pokud se týče jeho bratra, že t. zv. »pivní krejcar« platil žalovaný prozatím ze svého a že jej pak se žalobcem vyúčtoval, že výdělkovou daň a náklady na osvětlení platil žalobce, a že žalovaný platil žalobci za 1 hektolitr piva v hostinci vyčepovaného původně 6 K, později 20 K. Z těchto zjištěných okolností nelze než usuzovati, že mezi stranami nebyla uzavřena smlouva nájemní (pachtovní), nýbrž smlouva n á m ě š t ě n í (služební); žalovaný byl u žalobce zaměstnán jako p o d s u d í a žalobce ponechával mu část výdělku z vyčepovaného piva a výdělek při ostatním prodaném zboží jako mzdu za jeho práci. Žalovaný nebyl tedy samostatným podnikatelem v hostinské živnosti, nýbrž zaměstnancem žalobcovým. Jest ovšem pravda, že ve vzájemném poměru stran nastaly během času, zejména v době, kdy konal žalovaný vojenskou službu, určité změny, a v š a k z m ě n y t y n e b y l y t a k o v ě h o r á z u, a b y b y l o l z e s o u d i t i, že nastala také změna v právní povaze smlouvy, mezi stranami ujednáné, to tím méně, když není prokázáno, že změny ty nastaly srovnalou vůlí obou stran, a když žalovaný byl i nadále — až na uvedené mezidobí — přihlášen jako podsudí u nemocenské pokladny a nebyl po rozumu §u 19 živn. řádu ani později ohlášen u živnostenského úřadu ani jako pachtěť, ani jako náměstek majitele hostinské živnosti. Při tomto stavu věci jsou okolnosti, jež uvádí odvolací soud k odůvodnění svého právního názoru, že smluvní poměr žalovaného k žalobci nebyl poměrem služebním. ne-

rozhodny. Zejména nepadá na váhu, že žalovaný byl v roce 1921 přijat za člena společenstva hostinských a výčepních živností, neboť již soud první stolice dovodil, že stalo se tak na přihlášku žalovaného samého, tedy na základě jednostranného projevu jeho a bez přičinění a svolení žalobce. Nerozhodno je dále, že žalovaný objednával pivo vždy sám; okolnost, odvolacím soudem zjištěná, že objednávky ty šly na účet a na pivní knížku žalobcovu, nasvědčuje naopak tomu, že žalovaný nebyl samostatným podnikatelem. Uvádí-li odvolací soud dále k odůvodnění svého právního názoru, že mzda (odměna) musí býti zaměstnanci placena zaměstnavatelem, kdežto v tomto případě opatroval prý si žalovaný čistý zisk vlastní svou činností, bez přičinění žalobce, sluší k tomu podotknouti, že není závady, aby zaměstnavatel neplatil svému zaměstnanci — jak se právě v živnosti hostinské zhusta děje — mzdu tím způsobem, že mu poskytuje různé výhody a že mu dává možnost, aby si zvýšenou činností v podniku zvýšil zdroje svých příjmů. Jest proto také pochopitelné, že zaměstnavatel v takových případech přesunuje na zaměstnance také část břemen s provozem živnosti spojených. Proto nelze z toho, že žalovanému byla předepsána daň z obratu, ničeho vyvozovati ve prospěch žalovaného. Ježto, jak doličeno, smluvní poměr mezi stranami byl poměrem služebním, sluší přisvědčiti stanovisku žalobcovu, že tento poměr zanikl výpovědí a že žalovaný nemá již právního důvodu, užívati nadále sporných místností.

Čís. 4188.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. dubna 1923, čís. 85 sb. z. a n.).

Pronajímatel, jenž neoznámil nájemci předem zvýšení nájemného, nemůže je pro minulost požadovati, leč že by šlo o zvýšení nájemného z důvodů §u 12 (2) čís. 1 a 2 zák.

(Rozh. ze dne 30. září 1924, Rv I 1246/24.)

Žalobci dali dne 18. října 1923 žalované soudní výpověď a domáhali se po vyklizení žalované v lednu 1924 na ní zaplacení 60% zvýšeného nájemného za dobu, kdy žalovaná užívala bytu bez právního důvodu. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, o odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: Dle srovnalého přednesu stran zažalovaný peníz jest 60% zvýškem činže za dobu od 1. října do konce prosince 1923 a skládá se jednak ze 60% zvýšku činže za měsíc říjen, jednak ze 60% zvýšku odškodného. Prvý soud má za to, že žalobci mohou na žalované zažalovaný peníz požadovati proto, ježto by ho byli obdrželi, kdyby byl byt po onu dobu býval pronajat. Náзор ten jest již potud nesprávným, že byt byl do konce října žalované pronajat a mohli by tudíž žalobci za tuto dobu požadovati pouze nájemné (zvýšení jeho). Ale ani na zvýšení nájemného nemají práva. Přiznává-li zákon na ochranu nájemců pronajímateli právo, zvýšiti umluvené nájemné, nenastává účinek tento sám sebou, nýbrž pronajímatel musí ho použiti, totiž žádati zvýšení. Ale i tu jest zvýšení nájemného přípustno teprve